

Pridplata na celu god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisna svakodnevna predmeta molimo na uredu učiteljskom uputiti.
Neprijetom napravnimo

God. III. U Kalači

U Četvrtak 9. Svibnja 1872.

Broj 19.

Roditelji moraju pred detcom kako ugled svoj, tako i ugled učiteljah čuvati, poštovati i dizati.

Svaki je onakov, kakovo mu je odgojivanje. Mudrac.

„Učiona je občina, gdje vlada jedan zakon za sve, a detca t. j. obćinari imadu jednake pravice, a učitelj jim glavar, koj po zakonu i pravici mora svim jednako suditi. Nu dotle je već došlo s obesti nekojih roditeljah i detce jim, da mažnjaka i mitnjaka učitelj nebi smio ni pogledati oštrije, a kamo li ga ukoriti ili kazniti. Hoće roditelji, a tim više samo dete, da se izvine izpod svakoga zakona školskoga, svake strožje dužnosti.“

Pa što mislite, hoće li takova obuka uroditi oželjanim plodom u takovoj školi, gdje se kriepost, nabožnost i prosvjeta gaze i guše kao izvori najsavršenijega razkošja i srćna života? O ne! Gdje je pogažen učiteljski ugled i plemeniti značaj, tu je škola oskvrnjena, obezčastjena; jedno neplodno zemljište, gdje je svako seme u nauku jalovo.

Il zar nije tako? — De samo zavirite u takovu školu, gdje se nahode takovi mažnjaci i mitnjaci, pa ćete viditi kako su hladnokrvni i studeni prema učitelju, pa govorio, im on ma najlěpsu mudrost i to ljubko i milo kako mu drago; molio, prosio i pritio se, sve je uzalud. Njih se ništ neprima; neide jim u glavu ni u srce. Pa kako i zašto, to? Evo kroz bezsvistne i jezične roditelje, detca su omrzla na učitelja i nesmatraju ga više za svoga nepogrešljivoga glavara; izgubili su u njemu svaku odahnosti ljubav i pověrenje; pogazili ljubav i svako štovanje. Tu je sve sumnjičavo i ledeno, a gdje je sve studeno i ledeno, tu se ništ neprima dakle ni rodioželjanim plodom i rodom.

Indi vi roditelji! čujte me sad dobro, jer govorim

upravo vam, a to za dobro detce vaše, a mile mladeži naše. Prěd detcom čuvajte ugled učitelja. Pred njom negovorite nikad ni ričice proti učitelju, jer je to njihov najveći i njimi najsvetiji poglavar. Pa tužila se ona kakomu drago, ipak pred detcom šutite, pak s lěpa otajno upitajte učitelja što je u stvari, pak se lěpo sporazumite. Ako je zbilja učitelj kriv, ima i njemu puta i suda; ali prěd detcom i opet šutite! sve je to za dobro detce vaše.

Ako vam se dete u školi pokara te vam se krozplač potuži, nemojte odma graknuti na učitelja; nego uvjerite dete, da je zbilja bilo krivo pa da je zaslužilo; jer tko se hrdjavo (zločesto) vlada, taj friško srada; i opet: tko se zločesto vlada, takovi se nikom nedopada veli naša rieč. Učitelj ga je pokarao ne za to, da bi se na njega srdio, te da ga boli, nego da se poboljša i da prijanja školskomu redu.

Pred njom hvalite učitelja, koli je znamenit, učen, prijazan, otćinski ovaj muž, ¹⁾ da se tako k njemu sasvim pridruže i sljube, tad će vam istom škola uroditi blagosovom; a učitelj učenikom do starih godinah ostati milom uspomenom.

Isto tako što tiče i načina obučavanju, neopirajte se tomu pred detcom govoreći: eto kako se to sad uči, — mi smo drugčije i bolje učili, nego li se uči sada. Znajte, to se vami samo čini, pa se zato ljuto varate. Vrěmenom se minja sve, dakle i škola i obuka se minja, jer se ima usavršavati i k cilju približavati. Učitelj je, učitelj. On je to proučio, a pozvan je da neprestance kroz celi život uči se i uči. Pa tako to sve pretvori u učenike i učini ih sposobne za dělotvorni život i čudoredno mudroznanstvo. — Dakle oslonite se vi

¹⁾ Jer ljubav i udivljenje žestoke su čuti, da se uciepi gorljivo nasliedovanje. —

na njega u njegovoj radnji, dakako uvijek pažljivo i gledom na njegov rad. Sporazumite se s njime, pak ćete iz vaših školah dobiti dobro odgojenu, izobraženu, u svakoj životnoj struci dobro obučenu djecu, koji će vam vremenom strukovno naplatiti vaš trud; jer će razsvitljeni svjetlom razumnosti razborito napredovati u svakom dobru, i po dobu vam uroditi plodom životne slasti, radosti i veselja.

Bunjevac.

POŠTOVANIM POPOVIMA, UČITELJIMA, KOTARSKIM SUDCEM SOLGABIROVIMA, KNEZOVIMA I BILEŽNIKOM. KAO POGLAVICAM PUKA, ČAST I POŠTENJE.

Takog čovjeka neima na svijetu, koji se nije u prsa udarao, zašto on nije pisat i štit naučio.

E ako nije na svijetu takva čovjeka kršćanina onda nije slobodno da ima takva na svijetu: koji bi smio svoju djecu iza škole ostaviti, na takvog će padat priziranje čovječanstva, sve većma što dalje u vremenom napridujemo, o tome se neće dieca spominjat sa zahvalnošću, već koliko puti ih stigla bude kakva nevolja zbog neznanstva, to će mrgudat proti takovu otcu i materi, koji ih nisu dali naučit.

Kad vidite jednog momka ili jednu djevojku koji neume štit i pisat, umah vam se pričinjaaju kano lutke opravljene, i žalite što su im tako skupo ruho natovarili, kad nit vide nit čuju.

Dakle za molitvom prvoje za čovjeka da uči, drugo da radi, gdje ovo dvoje nije u selu u varoši tamo će silne takve nevolje napadat ljude, koje bi se mogle lahko odklonit, baš ko boli one ljude: koji neće da liekove uporablju.

Ovde nemožem se u to upuštati: da pokazivam u kakom su vezu ove dvie stvari dostaje samo zabilježiti: da je svaki nauk na svijetu zato od Boga čovjeku objavljen, da mu nevolje odklonja da mu život olakoti, da mu život osladi, riečom svaki nauk uputjiva čovjeka kako će nabavit ono što mu je potrebno za dušu i tielo, da se utiši, da se osladi, da se nahrani i zaodije. Dakle koji neučiti, taj nezna ni raditi, i što radi taj rad nemože biti plodan; nijeli istina da čizme umiem sašiti, valja, mi učiti jel žalostno osjećamo kako nam neuki noge kvare.

U tom mnogi griše ne samo neučeni već i učeni, koji misle: da čovjek sobom donosi svoju čud na svijet, ti gube izprid očih 7 glavni krieposti, i 7 glavnih grija. Ovi koren donosi čovjek u život, al se ovi izvijaju u čovjeku po nauki, i okolnostima u kojima se nalazi. Čovjek uči i dobar i hrdjav biti; bez nauke neće ni ovaki ni onaki postat. Ko to nevjeraje onaj niti sebe niti drugog poznaje, niti znade što se sbilo snjime.

Da može čovjek dobar postat, to mu valja dakle učiti i posli na to naviknut, učiti dobro van kuće očeve, trieba i neobhodno valja, u nauku kršćanskom, u nauku: koji se biliti imenom katekesis. Ovo je ona nauka, koja vieru Isusovu pripravlja i spravlja, da ona pridje u ljudski mozag, da nadahne pamet i volju, gdje se ova nauka uvede za mladež, tamo se mora obćina okrenit na pravi put, tamo se izvede mladež, na onu stazu: na kojoj nauči mudro misliti pošteno osieat i razborito se odlučivat. Mladež dobie sposobnost sve druge znanosti lahko primit, i u ove se urazumit.

Ako niste za mladež ovu nauku otvorili u vašoj obćini, možete koliko hoćete trošiti, imaćete valjada učeni ljudi, al neće te imat dobri, a gdje nisu dobri, tamoće strast nadvladat, i sve tecivo poremetit, i utamanit. Dakle valja učiti da budemo dobri, i to u katekesišu, koja se drži za diecu u škuli, a za mladež u crkvi. Bez razlike bila to dieca ili mladež prosti ili izobraženih roditeljah, bez ove nauke neima čudoredne diece i mladeži.

Neću ovde da uzrok iztraživam dosta je samo zabilježiti da je ova nauka veoma zanemarena kod mladeži. Dieca

se kako tako katekizuju u škuli, al mladež gotovo nikako, no i pokazivaju žalostne posledice, jel ona naravna čast i poštenje, pak i ljubav ako se neumoči u božju ljubav i strah lahko će se po oživljujući strasti izkorenit. I tu neima razlike nikakve bilo to u varoši, ili selu, kod sina i kćeri izobražena Gospodara, ili prosta poljodilca. Narav čovijča jednako osieća i misli, i različiti se po stepeni sedam glavnih kriepostih, ili sedam glavnih, grihah kako su ovi u nama se razvili. Ko u ovom pogledu drugim rifom mieri narav ljudsku ljuto se vara. Bog je samo čovjeka stvorio.

(Slidi.)

IV. KORTESKO TEGNUTJE PREVEDENO PO G. B.

Tko je za svog veka i jedarend pri odboru poslanika bio, ili se pria odbora kadgod sa kortesom sastao, i o budućem poslaniku snjime divanio, taj vrlo dobro zna, što znači oni naslov. Koji je na čelu ove točke čitati (štiti). Kortesu zadaća običaje biti puk za stranu kojeg poslanika zadobiti. Imaš šta slušati, divani ti kortes dosta: tako ti pohvali svojeg čovjeka, da mu se drugda i samom suvišno vidi, ali i suprotnika svog tako ocerni, da ništ na njemu poštena neostane, a izmed toga tako mu se verti jezik, da ti i mnoga rekne, koja nisu istinita. I to je istina da gdisse mnogo govori, ima i nevaljanog; ali toga nije briga kortesa? on to ima za kortesko tegnutje, ako mož druge s mnogim lažmah zavesti; pošteni ljudi do duše ne običavaju ovako postupati, jer ti samo istinu reknu, ali pri biranju poslanika ovo neodobreno kortesko tegnutje običaje se dogoditi. Kako to izkustvc svakom kaže. Kortesi umno bace mržju, medenim riečma napune glave biračah, i koji se ne dosete ili nepažljivi jesu, upletu jih tako, da svaku rieč kortesovu za istinitu prima, i kadse dosete, vide da su već u mriži kortesa, iz koje se je težko izsloboditi.

Ovaki kortesi ne rado slušaju i to, da se katolici počimlju micati, jer znadu da, ako oni odlučno hotili budu kath. stranku sastaviti, tako su oni prošli, njima neće se vćerovati te prošlo sve mukte. Dali dakle birači njevu stranku ne ostave te da kortes na samo ne ostane, svakovrstnih lažljivih tegnutjah će se prehvćati.

(Slidi.)

D O P I S I.

? U Subotici 2. Svibnja. Danas je držalo ovdašnje varoško pridstavništvo svoju glavnu sidnicu, u kojoj je medju ostalim raspravljano bilo o popunjenju mista popovskog (plebanoša) pri crkvi sv. Gjurgja. Ja kao slušaoc, hitam vam ovu stvar virno opisati, pošto se ona i vas kao i nas vrlo tiče.

Kad je dopis Njihove preuzvišenosti arcibiskupa Haynalda, od 9. Travnja prošiven, kojim se ovoj varoši pet molbenica dostavljaju radi popunjenja gornjeg popovskog mista, od kojih arcibiskup molbu troice sa priporkom sprovodi, za ostale pak dvi molbe veli; pošto se više molbi (prositelja-kompete nata) prijaviilo nije, podnaša iste na jednostručno znanje ovoj varoši. Na koje ustanu: naš bivši poslanik na ugar. saboru Ernest Mukić, te u podužim lipim govoru razloži pravo patronata ove varoši, po kojim ima varoš pravo koga hoće sebi za popa birati*) i očito izjavi: da ovdašnjeg kapelana

*) Po našem shvatu ono je liepo što je istinito a to nije istina da varoš ima pravo da bira koga hoće za popa, da je tako, onda bi mogla i g. Ernesta Mukić za paroha odabrat, već to je istina: da medju onima koji posiduju sposobnost po zakonu crkvenom propisanu može birati. No ovo pravo sada tako stoji: da koji nije tri godine izvršio u popovstvu, neima pravo izkati župu, to g. Pandzić mora znat, radi čega teško je virovat: da je župu iskao. — A crkvena prava kakva da budu? o tom raspravljati mislimo da nespada u krug varoški baš ni po g. Mukiću. Istina je dakle prvo da pop, koji nije izbrojio tri godine nesmie iskat župu, istinaje da g. Pandzić nije tri godine izvršio, i dotični izpit položio, istina je da on

Pandžića — molba nije poslata, — s toga pridlaže, da skupčina protiv takovog postupka, „čim se pravo ovoj varoši krunji i uništava“ ogradu (protest) u zapisnik stavi. Aurel Mukić išao je dalje i staveo je svoj pridlog jasnije i valjanije — correctinje po kojim je iskao: da se občina u izbor popa sve donde ne upušta, dok varoškom predstavništvu sve molbe ne prispedu. Protiv ovome Mukićevom pridlogu, mlogi od desničara obćinara govorili su i trudili se pobijati razloge njegove, no bez uspišno! i sam gospodin nadžupan trudio se stanovište deakovaca braniti — s' toga je i malo ne povoljni prizora — scena — u skupčini bilo — koje su i jedne i druge stranke obćinari gledali da zaglade — za bašure. — Na pokon dodje stvar pod glasanje i pridlog Aurela Mukića bude većinom glasova primljen: da se sve donde pop na gornje misto ne bira, dok sve molbenice, posritstvom kojih se isto popovsko misto iskalo varoškom predstavništvu ne podnesu.

Ja se nadam, da će naš archipastir prvom prilikom pokazati i zasvidočiti, da je on kršćanskom i Isukrstovom ljubavlju zadahnut i voljan, za ljubav i mir svojemu puku, od svoje archipastirske strogosti što i napustiti, ma to nikim skrivenim farisejskim dušama baš sve u prilog i neišlo.

Na protiv se nadamo da će njegovo oštro oko viditi, a strogi čist i skroman svećenički red i propis crkveni doneti ukor i opomenu onim duhovnikom koji su se tako i u toliko zaboravili, da su u oči izbora sveto-gjurgjevskog popovskog mista — sami lično u jednu veću kafanu — gostionu — došli, tu svaki za sebe kortešovali, pili, druge podjili i sobstvenim svojim očima gledali, kako ljudi zbog njih i njihovih težnja — jedan drugog grdu, i pogredjuju se, tako: da je već i svitovnjak se tu sablazniti i ogrišiti morao, u koliko više i većma oni duhovnici koji su tu bili i pokretači toga zla bili?

Mi nemamo ništa protivno, ako koji za sebe radi — ali moramo svakoga onoga duhovnika osuditi, koji za postignuće svoje cilji — svrhe — dotakne se onakovog sritstva, koje je ne dostojno svitovnjaku, a najmanje duhovniku.

Neka svaki za sebe radi priko svojih prijatelja, subotica je velika, dovoljno polja a i većinom svaki obćinar svoju kuću i kućište ima, a mislim, da ni jedan nije baš spao ni na čašu dva vina koju bi jedan kapelan, ma i pod kojim vidom anticipando ovim pružiti htio na protiv znamo gostoljubivost naših Subotičana, da su ovi kadri i kod svoje kuće gosta dočekati i procastiti.

Jedan izbornik.

K a l a č a , 4. Svibnja. Danas je uzhitjena radost obšjala lice Šarkožana. Dopala nam je riedka i od mnogih zavidjena srića, Nj. Veličanstvo s lica na licu viditi. U govoru po kojim je Ljudevit Haynald krasna jezika nadbiskup, nezibrojeno veselo pućanstvo kraljevskom gospodaru predstavljao — odsivaloje izkreno štovanje čast i ljubav zavijene u podaničku radost, vesela pućanstva sveg okoliša. Kojoj je milostivo odgovarala kraljevska naklonost.

Mnogobrojno Svećenstvo Sudbeno i upravljajuće činovništvo. Sve obćine ne samo licom svojih starešinah već i silne svetinje, pozdravlja še Carakralja, koj ji je od Dunava upratjen u sjajan šator na sried svietlog dvorišta postavljen u kolu začetim od Popićah i sastavljenim s jedne strane, od poglavicah varoških Seonskih, i Židovskih, a s druge od go-

kao duševan pop, (buduć kao takav prvi je pozvan da se zakonu, pokorava) župu nije mogo iskati, istina je da ako je iskao — onda je obaviešten tu natrag povući morao. Istinaje da u katoličkoj župi samo onaj može popovati, koji je po Biskupu na to ovlašćen, a poklem Biskupu nije slobodno zakone trti ni u jednom slučaju, nama se čini: da oni neprijatelje g. Pandžiću, koji njegovo ime s težnjom nezakonitim sklapaju, i uvjereni smo: da najmanje prijatelje puku, koji ga frkaju da se opire zakonitosti. Vi ako ste vierni prijatelji puka otvorite oči po svenu vidiku Bačko Biskupie, i savetujte puku da onog bira sebi za popa, koji je uzor popovstva i ljubavi narodne, pak ako se nebi, htio da primi da idju pak da ga moljbom na to sklone, koji se sam veoma nudi, o tom smo sigurni, da ne nosi sobom ono svete i svetle sposobnosti, koje bi mogle kršćanski puk, narodno, i to duševno i tvarno ublažiti. Ured.

jenacah preparandialnih, gymnasijskih takodjer, duvnih; Djevicah i njihovih gojenicah, ovo kolo završivaše kaptula i sudbeni i upravljajući županijski činovnici, u svećanoj odori, a iz tog kola izvijao se živi vinac djevojakah, svakog stališa u nevinu bjelu boju odivenih, cilo miesto imalo je lice jednog sjajnog cvitnog vrtla. Na ulazku podizao se u veliku visinu, tako umjetnom rukom opravljen slavoluk, da bi se i prestolnica snjime prodičiti mogla. Iz ovog se s obe strane iztezala krila poput gallerie, od bojisanih stupovah i kulah opravljena, državnim grbom velike ugarske nakitjena a s vrha se do zemlje privijali bariaci, u narodnima, bojama molovani, s ljubeć se oko kraljevska šatora gdi je rječiti nadbiskup ovog vidika podvorenje dično prikazao. Na to je Nj. Veličanstvo dostojalo redom okolo stojeće prigledat, i s mnogima po koju rječ očinski progovorit, proste djevojke ukusno u bilo obučene fajte slovačke iz sela Miške, dobivši sriću lice apoštolskog Kralja ugledati, u svojoj nevinosti stojeći, izljubiše mu ruke čemu se kralj nehtjede protiviti, videć da će ove to i unukom kano radostan spomenik veličanstvene milostinje pripovidat. Naklono srce veledušna Cara nosi utihu za ožalostjene Bačke i Banatske potopnike Bog ga pratio na ovom očinskom putu i milostivo dozvolio: da bi u kasnoj dobi svojeg žića više radosti nego što ju je u mladjanosti moglo uživati.

Z o m b o r , 15-og Travnja. Gospodine Uredniče! Šta ću da tajim, bolje je očitovat, da znate, što mi se mutilo po glavi kad sam prvo pismo sastavio. Ja sam mislio da ću vas navesti pak će te i vi štogod o Somboru reći, al kako vidim, vi ste i bez mene pogodili šta ja namiravam, i u moje mriže nehtido ste unići. Ako ja dakle neuzgovorio budem, to naša bratja i od sele neće znati ništa, o nama Somborskima bunjevcima, a ja ipak mislim da to nebi sgoreg bilo, ako bi oni upoznali naše stanje.

Istina ovo nije takvo, da bi drugoj bratji što radosti doprineti moglo. Al ako oni nenadju o čem se da snama raduju, a oniće naći o čem da se žaloste s onima medju nami, koji imadu srce da osičaju al nemaju snage, da u nepogodnom položaju šta prominu, ono zlo koje mori i muči bunjevce i šokce na drugih mistih, i nas ovde u srce ujida.

Naši stari koji su bili učeni, i koji su bunjevački ne samo govorili već i osičali ti su pomrli. A oni koji su na mejdan izišli posli ovi ti samo koje kako govore, al bunjevački nimalo ne osičaju. Od njih je mogo švabo švabe, magjar magjare napraviti, valjda da je tatarin došo oni bi se i tatarinu priljubili, samo bunjevci neće da budu.

Kakvog su stališa to nepitajte, buduć ih ima u svakom, al ni u jednom nisu drugo srce pokazali. Tako se je sgodilo, da smo mi i nimačke realke imali, što kad tko čuje mora se krstiti, al bunjevačke škole u varoši nutarnjoj ni jedne nismo posidovali, za srićne se smatramo ako nam jednu na kraj varoši otvore.

Za salašare naravno da se nije nitko brinio, i tako smo žalost doživili, da su mnogi vrli ljudi iz broja predstavnikah izostali buduć štiti i pisati nisu učili. Nas bunjevce u Somboru nitko nepoznaše; ovde ima nimacah, premda ih je samo jedna šaka, ovde ima magjarah, ovde ima srbaljah, al bunjevcah neima, premda je gotovo jedna polutina bunjevačkog jezika, mi imamo vodje, koji magjarski govore, pak što govore to našim brojom podupiru, i tako mi nismo drugo već poluga magjarstva, nas htli i nehtili, uvik dovedu u pričac sa srblijima, naravno da mi neznamo dali je to dobro ili zlo po nas što srbliji kane, jerbo to nama nitko nerazlaže, nama je misle dosta znat, da se valja srblijima protivit, pak tako ako što srbliji izpriju to koristi njima Samima, ako pak mi što izpriremo, to pada u dobro magjarima i nimcama, buduć se ovi imenuju, i mi se samo u njihovoj četi kano ovce u čoporu brojimo. Ako će to i odsele ovako bivati, napridovat će srbliji napridovat magjari i nimci u Somboru, a bunjevci će se sve većma zidu pritiskati.

Ovaki ljudi kakav sam ja ovom zlu nemogu pomoći, buduć neimavši nauka nitko na me nebi htio slušati, a još

manje se za mnom povesti, a ko jih bi mogli pomoći oni se nas stide, oni ni jednu rič neće da za naš probitak progovore, pak tako nas sve veća tama zauzima, dok nas sirotinja nezaguši. Ni jeli istina dakle, da smo mi još u žalostniem stanju nego druga bratja, buduć da mi sami svojom snagom podižemo druge, da što prije dospieemo do časti njihovim slugama postati. Somborski pulger.

R A Z N E V I S T I.

— Španjulci se opet o tom bore krvnim bojom ko da im kraljuje.

— Vesuv planina od starina vatrenjača, otvorila je na novo svoje ognjevito vrelo pak iz užarene utrobe baca raztopljeno kamenje koje poput vode teče u doline, pak obara plodna polja, milja i milja zemljišta već su pokvirena ognjevitom lavom koja žestinu i priko osam godina zadržava, i sve što je živo, umrtvi. Više varoša stoje u pogibeli, a nikoje su već sve svoje zemlje izgubile.

— U Erdelju će ministarstvo skoro otvoriti Sveučilište. A kad će se ono Zagrebačko ustanoviti za koje su Hrvati, već mnoge žrtve prineli?

— Židovi se spremaju: da iz Romane iz selu, nemislino da bi se za njima pokrenio knez sa svojih konjanici, da ih povrati ko jednoč Farao.

— U nimačkom Carskom saboru što dalje sve većma uvidjaju: da zrak u Berlinu nije podoban: da se u njemu razvija slobodna rieč, g. Bismarek često i goropadno se izbrekiva na one: koji pokušaju da mu govore pod brk.

— Svakom je poznato: da su Hrvatski popovi najgorljivii rodoljubi. A i to se trubi po svietu: da se na Hrvatske popove hajka pokrenila, i to u onima novinama, koje sačinjavaju vladino desno i lievo oko, tu se grdi, i crni svećenstvo. Našim čitateljem ostavljavamo zagonetku: da ovog nečuvenog djelanja nagode uzrok.

— Novinari trube po svietu da car japanski uvadja u svoju vladavinu ustanove Europske, al o tom šute: da njegov prvi činovnik, gorje kini i muči kršćjane, nego oni najkrvnii rimski cesari, priko dvie hiljade su na strašne muke odsudjeni. Europevski dvorovi primaju poklisare japanske, državnici razpravljaju s njimi trgovačke poslove, al za mučenike kršćanske neimaju nijedne rieči. Ni jeli to znamenje da su ovi državnici ipak manje kršćani nego oni Napoleonovi buduć su oni kršćanluk, po svem vilajetu branili. G. g. Bismarek i Andrašya kažu da su kršćani, ipak dok kršćanska krv na potoke lie, oni se na mehki uzglanca izležavaju. Ni koliko židova je romanska vlast utamničila, pak digla se graja po svoj žurnalistiki. Mislino da je ljudsko dielo svagdi čovieka i slobodu braniti.

— Slaviani kažu: kudan je voda tekla i teći će. Prije smo imali zakone kojisu kaznili sve grihe u 10 božji zapoviedi označene. Al su krojeni novi zakoni, i ovi jedva su za grih smatrali upravnu povriedu imanja i osobe. Mudri ljudi su govorili: da ljudsko društvo nemože dugo obstojati, kada se posiku čudoredne sveze, al učenjaci nisu vjerovali. Evo Inglezi, od koji sav sviet pripovida: da su ozbilni ljudi, iztraživaju one zakone po svietu: koji su proti pijanstvu skrojeni, da mogu za svoju državu jedan podoban sastaviti, i tako na put stati onoj propasti, koja se u grdnom obliku pijanstva prieti i duševnom i tvarnom obstanku društvenom. Nas slaviane neubija toliko vino ko rakija. Ona je po naše pleme prava otrova, koja napada i tielo i dušu zajedno. Vriemo je skrajnje nastalo: da se poglavice puka probude i vičaju: kako bi se ova kuga iz našeg puka izkoreniti mogla?

G A Z D A L U K.

Pčele. G. Dzierzon taj velik pčelar kaže ako bi tkotio pokazat svoju umjetnost o rukovodjenju pčelarstva to

ga ništa drugo nebi trebalo izpitivat već kako je svoje pčele izzimovao. Dakle dobro izzimovanje, to je znak pčelarske znanosti. Radi toga sve se više ljudi nalaze koji slide rusine Galičke, pak za zimovanje take staje priprave, gdje po pčele niti je zima niti vrućina, gdje nije sviestlosti, i pobuño mira, gdje se od vlage plišnja i miševa učuvati mogu.

Akacia-drač kao zagrada, okolo onog komada zemljišta, što ga kanimo zagradiť, valja širinu od četiri stope prikopat u okolo i tu zemlju od svakih žilah očistiti u jesen, na prolitje možemo u tri reda sime posaditi, i ako iztira onda valja od svake trave čisto držati. Ako pak već imamo škulu dračevu gotovu, onda treba sadjenice od jedne godine miseca Travnja, ili prvih danah Svibnja u tri reda posaditi, al upravno korenje odrizati, za lita od trave čistiti, posli dvie godine ili tri kako se naraštjaj pokaziva podsiče se do zemlje prvi red. dojdnuće godine drugi, a treće treći red, i to se tako svake godine izmijenjiva, pak gazda barem za 25 godina ima, zgradu na koju ništa netroši, već kojamu svake godine liepu kamatu daje, ima granja na vatru, ima tačakah koliko god hoće, pak opet ljudi neće da zemlju diele, vole više raditi, manje žet, s drvam gorko kuburiti.

Djevojke koje tako rada njeguju cviće, i brižljive gazdarice koje mah i jedan kutić prigrade da si što zelja nabave, tuže se neridko: da im trudbu osjetiti crv, koji se rada nasladjiva na korečki. Ovima Gosp. List savjetuje, da si ljetom naberu jednu šaku listja oraha oli pršina, to u vodi razkisele, pak tom vodom liju poliju, crvi i mraviće umah iz lije se iz seliti.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik Pešta 4. Svib. Vuna izčekiva se nova, nješto planinske, litnje, i s koža strižene, prodano je po 106—107 fr. — Svinji srbs. i magj. 260—360 fn. 33½—34 n. niže vrsti 31—32 n. za izvoz 34½ n. Varivo, bio grah 4 fr. 50 n. — 5 fr. sitan 5—5 fr. 25 n. Grašak 5—7 fr. Sočivo 4—7 fr. Kaša 5 fr. 50—75 n. dj. mž. Mak sinjav 9 fr. 50 n. — 10 fr. modrikast 11 fr. 50 n. — 12 fr. Konapl. simo 2 fr. 80 n. — 3 fr. 60 fn. Med 18½—19 fr. u satima 17 fr. srbski 14 fr. izcidjen 16 fr. Vosak 93—94 fr. Šljive bosan. u ardovu 9—9½ fr. u žak 8½—9 fr. srbs. u ard. 8½ fr. u žaku 8 fr. Pekmez 12—12½ fr. Muhar 6 fr. aust. mirov. Mast, varoška 35½—36 fr. bez suda, a sa sudom 37½—38 fr. amerik. 32½—33 fr. Šišarice ungar. dobre srid. 12½ fr. srbsk. prve 10½ fr. ugars. prve 13½ fr.

CINA RANE. Pešta, 4. Svibnja. Čisto žito banat. dj. mž.: 81 fnt. 6 fr. 50—60 n. 87 fnt. 7 fr. 25—30 n. tisansko, peštansko stol.-biogr. 81 fn. 6 fr. 55—65 n. 87 fn. 7 fr. 35—40 n. bačvansko 81 fn. 6 fr. 50—60 n. 84 fn. 7 fr. 25—30 n. Raž 78—79 fn. 3 fr. 65—70 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 60—70 n. Zob 45—48 fn. 1 fr. 85—90 n. Kokuruz mir. 4 fr. 25—30 n. Proja 82 fn. 3 fr. 10—20 nov.

Visina vode dunavske.

Pešta 6-og Svibnja: 6' 8" nad 0.
Požun 6-og Svibnja: 5' 2" nad 0.
Vitru suviše, trebalo bi kiše.

Poruke uredništva.

Mali Bukovec. Buduć nije bilo moguće naći imena na koje bi se uputila, naša srdačna zahvala na onoj bratinskoj podpori, kojom ondašnji prijatelji blago izvoliše ovostranoj prosvieti pomoći doprineti, to neka nam bude dozvoljeno ovim putem očitovati — naše tvrdo uvjerenje: da će svaki novčić kojim se Listu život produljiva, imati vriednost onoga udova po spasitelju u Evangjeliju pofaljene. — Subatica: x—y. Uskuvano jilo nije koristno.